

ULKOMINISTERIÖN MYÖNTÄMIEN VALTIONAVUSTUSTEN KÄYTTÖÄ KOSKEVAT YLEISEHDOT JA HANKETUEN LISÄEHDOT

YLEISEHDOT

Valtionavustuksen määrä

Valtionavustus ei saa kattaa valtionavustuksen kohteena olevasta toiminnasta tai hankkeesta aiheutuvien kokonaiskustannusten täyttä määrää, jollei valtionavustuksen myöntämisen tavoitteiden saavuttamiseksi välttämättömistä ja perustelluista syistä muuta johdu.

Omarahoitusosuuden määrä vaihtelee avustusmuodoittain ja ilmoitetaan hakuilmoituksessa ja valtionavustuspäätöksessä.

Valtionavustus ei saa yhdessä muiden julkisten tukien kanssa ylittää Euroopan Unionin tai Suomen lainsäädännössä säädettyä valtionavustuksen tai muun julkisen tuen enimmäismäärää.

Valtionavustuksen myöntäminen

Eduskunnan hyväksymien määrärahojen puitteissa, valtionavustus myönnetään käytettäväksi valtionavustuspäätöksessä määritellyn käyttötarkoituksen mukaan joko saajan omaan toimintaan tai hankkeeseen taikka käytettäväksi valtionavustuspäätöksen mukaista käyttötarkoitusta toteuttavan muun kuin saajan toiminnan tai hankkeen avustamiseen.

Jos valtionavustus myönnetään käytettäväksi valtionavustuspäätöksen mukaista käyttötarkoitusta toteuttavan muun kuin avustuksensaajan toiminnan tai hankkeen avustamiseen, avustuksensaajan on tehtävä sopimus valtionavustuspäätöksen mukaisesta valtionavustuksen käytöstä, käytön valvonnasta ja niiden ehdoista toimintaa tai hanketta toteuttavan tahon kanssa.

Valtionavustuksen maksaminen

Valtionavustuksen maksamisen ehdot määritellään valtionavustuspäätöksessä. Valtionavustus maksetaan valtionavustuksen saajalle yhtenä tai useampana eränä kustannusten ajoittumisen perusteella. Ulkoministeriö voi päättää, että

valtionavustus maksetaan toteutuneiden kustannusten perusteella sen jälkeen, kun avustuksen käytöstä on esitetty ulkoministeriölle hyväksyttävä selvitys.

Valtionavustuksesta voidaan maksaa ennakkoa, jos se on valtionavustuksen käytön kannalta perusteltua sekä sen käytön valvonnan kannalta tarkoituksenmukaista.

Valtionavustuksen saajan tulee antaa ulkoministeriölle valtionavustuksen maksamiseksi oikeat ja riittävät tiedot.

Ministeriö maksaa tuen avustuksen saajan lähettämien maksatuspyyntöjen perusteella. Kun kyseessä on monivuotinen avustus, ensimmäistä tuenkäyttövotta seuraavien vuosien osalta tuki on ilman eri päätöstä maksettavissa sen jälkeen, kun eduskunnan hyväksymä kyseistä vuotta koskeva valtion talousarvio on astunut voimaan edellyttäen, että eduskunta on myöntänyt määrärahat kyseiseen tarkoitukseen.

Maksatuspyynnöissä tulee huomioida kulujen ajoittuminen. Maksujen jaksottamista koskevat lisäehdot sisällytetään valtionavustuspäätökseen.

Avustuksensaaja ja ministeriö voivat sopia kirjallisesti yhdessä avustusvarojen siirtämisestä seuraavalle vuodelle tai seuraavalle rahoituskaudelle. Kunkin kalenterivuoden lopussa käyttämättömät varat tulee ottaa huomioon seuraavan vuoden ensimmäisessä maksatuspyynnössä.

Valtionavustuksen käyttö

Valtionavustus saadaan käyttää ainoastaan valtionavustuspäätöksen mukaiseen tarkoitukseen. Avustuksensaajan on noudatettava avustettavassa hankkeessa tai toiminnassa valtionavustuspäätökseen sisällytettyjä ehtoja ja rajoituksia.

Jos valtionavustus on myönnetty tiettyä valtionavustuspäätöksessä määriteltyä käyttötarkoitusta varten käytettävän omaisuuden hankintaan tai perusparannukseen, omaisuutta ei saa käyttää pysyvästi muuhun kuin valtionavustuspäätöksessä määriteltyyn käyttötarkoitukseen eikä omaisuuden omistus- tai hallintaoikeutta luovuttaa toiselle valtionavustuspäätöksessä määrätynä valtionavustuksen kohteena olevan omaisuuden käyttöaikana. Valtionavustuspäätöksessä valtionavustuksen kohteena olevan omaisuuden käyttöajaksi saadaan määrätä enintään kymmenen vuotta valtionavustuksen tai sen viimeisen erän maksamisesta.

Valtionavustuksen kohteena olevan omaisuuden käyttöaika on kuitenkin 30 vuotta valtionavustuksen myöntämisestä, jos valtionavustus on myönnetty muussa kuin elinkeinotoiminnan tukemisen tarkoituksessa kiinteän omaisuuden, rakennuksen tai

rakennuksessa olevan huoneiston hankintaan tai perusparannukseen.

Avustuksensaaja on itse täysin vastuussa vaikeuksista, vaateista ja muista seuraamuksista, jotka mahdollisesti aiheutuvat avustusvarojen käytöstä. Avustuksensaaja on täysimääräisesti vastuussa ulkoministeriölle valtionavustuksen oikeasta käytöstä myös siltä osin, kuin avustusta on siirretty muun kuin saajan hankkeen tai toiminnan avustamiseen. Avustuksensaaja on ulkoministeriöön nähden julkisoikeudellisessa oikeussuhteessa. Tämä tarkoittaa, että ulkoministeriö voi siten esimerkiksi vaatia selvityksiä ja tehdä tarkastuksia sekä periä virheellisesti käytetyn valtionavustuksen takaisin avustuksensaajalta silloinkin, kun avustuksensaaja on valtionavustuspäätöksen salliessa siirtänyt osan valtionavustuksella saaduista varoista valtionavustuspäätöksen mukaista käyttötarkoitusta toteuttavan muun tahon toimintaan tai hankkeeseen. Valtionavustuksen siirtäminen edelleen kolmannelle taholle ei siten vapauta miltään osin avustuksensaajaa julkisoikeudellisista velvoitteistaan/vastuistaan. Avustuksensaajan tulee myös selvittää valtionavustuksen käyttö siltäkin osin, kun se on ollut muun tahon asiana.

Hyväksyttävät kustannukset

Valtionavustusta ja siihen kohdistettavaa omarahoitusosuutta voi käyttää vain tuetun toiminnan toteuttamisen kannalta välttämättömiin ja kohtuullisiin menoihin, siten kuin ulkoministeriö on valtionavustuspäätöksessään edellyttänyt.

Käyttösuunnitelman muutos

Avustuksensaajansaajan tulee ilmoittaa viipymättä ulkoministeriölle valtionavustuksen käyttötarkoituksen toteutumiseen vaikuttavasta muutoksesta tai muusta valtionavustuksen käyttöön vaikuttavasta muutoksesta. Jos keskeiset toiminnot tai henkilöstökulut muuttuvat, tulee avustuksensaajan hakea ministeriöltä lupaa avustuksen käyttösuunnitelman muutokseen. Käyttösuunnitelman muutoshakemus tulee tehdä ennen muutoksenalaisen toiminnan aloittamista, ja se tulee tehdä kirjallisesti.

Hankinnat ja lahjonnan kieltö

Avustuksensaajan tulee avustusta käyttäessään huomioida julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetussa laissa (1397/2016) asetetut hankintojen kilpailuttamisvelvoitteet. Lain 5 §:n 5) kohdan mukaan laissa tarkoitettuna hankintayksikkönä (eli toimijana, jonka pitää kilpailuttaa hankintansa hankintalain säännösten mukaan) pidetään mitä tahansa hankinnan tekijää silloin, kun se on saanut

hankinnan tekemistä varten tukea yli puolet hankinnan arvosta valtion viranomaiselta.

Tavaroita tai palveluja hankittaessa tulee sekä tarjouspyyntöihin että hankintasopimukseen sisällyttää lauseke, jonka mukaan tarjous voidaan hylätä ja/tai sopimus purkaa, mikäli sopimuksen tekemiseen tai toimeenpanoon liittyy lahjontaa tai lahjonnankaltaista laittonta toimintaa (mukaan lukien ulkomaisen virkamiehen lahjonta).

Avustuksensaaja vakuuttaa, ettei se eikä sen johto- tai valvontavaltaa käyttävät henkilöt taikka sen työntekijät tai paikallisedustajat ole syyllistyneet lahjontaan tai lahjonnan kaltaiseen laittomaan toimintaan (mukaan lukien ulkomaisen virkamiehen lahjonta) eikä tule syyllistymään tällaiseen toimintaan valtionavustuksen käyttöaikana. Avustuksensaaja vakuuttaa niin ikään, etteivät ne tahot, joiden toiminnassa käytettäväksi se käyttötarkoituksen mukaisesti siirtää osan valtioavustuksesta eikä näiden tahojen johto- tai valvontavaltaa käyttävät henkilöt taikka näiden työntekijät tai paikallisedustajat ole syyllistyneet lahjontaan tai lahjonnan kaltaiseen laittomaan toimintaan (mukaan lukien ulkomaisen virkamiehen lahjonta) eikä tule syyllistymään tällaiseen toimintaan valtionavustuksen käyttöaikana. Vakuutuksen rikkominen voi johtaa maksetun valtionavustuksen tai sen osan takaisin perintään valtionavustuslain (688/2001) nojalla.

Mikäli avustuksensaaja havaitsee, että sen johto- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö taikka sen työntekijä tai paikallisedustaja on syyllistynyt valtionavustuksena saatujen varojen väärinkäyttöön, on avustuksensaajan välittömästi ryhdyttävä toimiin vahinkojen minimoimiseksi sekä ilmoitettava asiasta ulkoministeriölle. Samoin on toimittava, mikäli avustuksensaaja havaitsee että taho, jonka toiminnassa käytettäväksi avustuksensaaja käyttötarkoituksen mukaisesti on siirtänyt osan valtioavustuksesta taikka tällaisen tahon johto- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö taikka tällaisen tahon työntekijä tai paikallisedustaja on syyllistynyt valtionavustuksena saatujen varojen väärinkäyttöön. Ilmoituksen tekeminen ei poista ulkoministeriön oikeutta taikka velvollisuutta periä maksettu valtionavustus tai osa siitä takaisin avustuksensaajalta valtionavustuslain (688/2001) nojalla.

Hyvän hallinnon tukeminen kaikessa toiminnassa on keskeistä ja avustuksensaaja ottaa toiminnassaan huomioon ulkoministeriön korruption vastaisen työn käsikirjan ohjeet (Anti-corruption Handbook for Development Practitioners, ISBN: 978-952-281-026-7).

Immateriaalioikeudet

Ulkoministeriöllä on vapaa ja rajoitukseton käyttöoikeus kaikkeen

valtionavustusvaroin tuetussa toiminnassa aikaansaatuun materiaaliin/tuloksiin määrättömän ajan sisältäen oikeuden käyttää, kopioida ja tehdä tai teettää muutoksia sekä luovuttaa materiaalia kolmansille osapuolille. Ulkoministeriöllä on oikeus asettaa valtionavustusvaroin tuettavan toiminnan yhteydessä syntyneitä tuloksia/materiaalia nähtäväksi julkisesti valitsemallaan tavalla, esimerkiksi ulkoministeriön internetsivuilla.

Valtionavustuksen saajan tiedonantovelvollisuus

Avustuksensaajan tulee antaa ulkoministeriölle valtionavustuspäätöksen ehtojen noudattamisen valvomiseksi oikeat ja riittävät tiedot. Avustuksensaaja on velvollinen raportoimaan tuenkäytöstä valtionavustuspäätöksen mukaisesti.

Valtionapuviranomaisen valvontatehtävä

Ulkoministeriöllä on oikeus saada ja hankkia valtionavustuksen käyttö- ja seurantatietoja sekä muita tietoja samoin kuin tehdä tarvittaessa tarkastuksia.

Tarkastusoikeus

Ulkoministeriöllä on oikeus suorittaa valtionavustuksen maksamisessa ja käytön valvonnassa tarpeellisia avustuksensaajan talouteen ja toimintaan kohdistuvia tarkastuksia. Jos valtionavustus on myönnetty 7 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla käytettäväksi valtionavustuspäätöksen mukaista käyttötarkoitusta toteuttavan muun kuin saajan hankkeeseen tai toimintaan, ulkoministeriöllä on oikeus tarvittaessa tarkastaa valtionavustuspäätöksen mukaista toimintaa tai hanketta toteuttavan taloutta ja toimintaa. Ulkoministeriö voi päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen tai ulkopuolisen tilintarkastajan suorittamaan edellä mainittuja tarkastuksia. Ulkopuolinen asiantuntija voi valtionapuviranomaisen pyynnöstä avustaa tarkastuksessa.

Tarkastuksen suorittaminen

Avustuksensaajan on korvauksetta annettava tarkastusta suorittavalle virkamiehelle ja/tai tilintarkastajalle kaikki tarkastuksen kannalta tarpeelliset tiedot ja selvitykset, asiakirjat, tallenteet ja muu aineisto sekä muutoinkin avustettava tarkastuksessa. Tarkastusta suorittavalla virkamiehellä ja tilintarkastajalla on oikeus ottaa tarkastuksen kohteena oleva aineisto haltuunsa, jos tarkastaminen sitä edellyttää. Aineisto

palautetaan viipymättä, kun sitä ei enää tarvita tarkastuksen suorittamiseksi. Tarkastusta suorittavalla virkamiehellä ja tilintarkastajalla on oikeus päästä tarkastuksen edellyttämässä laajuudessa valtionavustuksen saajan hallinnassa tai käytössä oleviin liike-, varasto- tai muihin vastaaviin ammatin tai elinkeinon harjoittamiseen käytettäviin tiloihin ja muille alueille, joiden oloilla on merkitystä valtionavustuksen myöntämiselle ja käytön valvonnalle.

Maksatuksen keskeytys

Ulkoministeriö voi päätöksellään määrätä valtionavustuksen maksamisen keskeytettäväksi, jos:

- 1) on perusteltua aihetta epäillä, että valtionavustuksen saaja ei menettele valtionavustuslain 12 §:n 4 momentissa taikka 13 tai 14 §:ssä tarkoitetulla tavalla;
- 2) ne perusteet, joilla valtionavustus on myönnetty, ovat olennaisesti muuttuneet; taikka
- 3) Euroopan yhteisön lainsäädännössä edellytetään maksamisen keskeyttämistä.

Valtionavustuksen palauttaminen

Avustuksensaajan tulee viipymättä palauttaa virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti saamansa valtionavustus tai sen osa. Avustuksensaajan tulee palauttaa valtionavustus tai sen osa myös, jos sitä ei voida käyttää valtionavustuspäätöksessä edellytetyllä tavalla. Jos palautettava määrä on enintään 10 euroa, se saadaan jättää palauttamatta. Palautettavalle määrälle on maksettava korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentin mukaista vuotuista korkoa lisättynä kolmella prosenttiyksiköllä. Korko lasketaan avustuksen viimeisestä maksupäivästä palautuksen suorituspäivään.

Velvollisuus valtionavustuksen takaisinperintään

Ulkoministeriöllä on valtionavustuslain mukaan velvollisuus päätöksellään määrätä valtionavustuksen maksaminen lopetettavaksi sekä jo maksettu valtionavustus takaisin perittäväksi, jos avustuksensaaja on:

- 1) jättänyt palauttamatta sellaisen valtionavustuksen tai sen osan, joka

valtionavustuslain 20 §:n mukaan on palautettava;

2) käyttänyt valtionavustuksen olennaisesti muuhun tarkoitukseen kuin se on myönnetty;

3) antanut ulkoministeriölle väärän tai harhaanjohtavan tiedon seikasta, joka on ollut omiaan olennaisesti vaikuttamaan valtionavustuksen saantiin, määrään tai ehtoihin, taikka salannut sellaisen seikan; taikka

4) muutoin 1–3 kohtaan verrattavalla tavalla olennaisesti rikkonut valtionavustuksen käyttämistä koskevia säännöksiä tai valtionavustuspäätökseen otettuja ehtoja.

Valtionavustuksen harkinnanvarainen takaisinperintä

Ulkoministeriö voi valtionavustuslain mukaan päätöksellään määrätä valtionavustuksen maksamisen lopetettavaksi sekä jo maksetun valtionavustuksen tai sen osan takaisin perittäväksi, jos:

1) avustuksensaaja on menetellyt valtionavustuslain 12 §:n 4 momentin taikka mainitun lain 13 tai 14 §:n vastaisesti;

2) avustuksensaaja on kieltäytynyt antamasta valtionavustuslain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua aineistoa tai avustamasta mainitussa momentissa tarkoitettulla tavalla tarkastuksessa;

3) avustuksensaaja on lopettanut valtionavustuksen kohteena olleen toiminnan, supistanut sitä olennaisesti tai luovuttanut sen toiselle;

4) avustuksensaaja on valtionavustuslain 13 §:n vastaisesti luovuttanut toiselle omistus- tai hallintaoikeuden omaisuuteen, joka on hankittu valtionavustuksella;

5) avustuksensaaja on valtionavustuslain 13 §:n vastaisesti pysyvästi muuttanut valtionavustuksen kohteena olleen omaisuuden käyttötarkoitusta;

6) avustuksensaaja on joutunut ulosottotoimenpiteen kohteeksi, selvitystilaan, konkurssiin taikka yrityksen saneerauksesta annetussa laissa (47/1993) tarkoitetun saneerausmenettelyn tai yksityishenkilön velkajärjestelyistä annetussa laissa (57/1993) tarkoitetun velkajärjestelyn kohteeksi, jollei valtionavustuksen käyttötarkoituksesta muuta johdu; taikka

7) avustuksensaaja menettelee tosiasiallisesti edellä kohdissa 1-6 mainittuihin seikkoihin rinnastettavalla tavalla antamalla valtionavustuksen myöntämiseen, maksamiseen tai käyttämiseen liittyvälle seikalle muun kuin asian todellista luonnetta tai tarkoitusta vastaavan oikeudellisen muodon.

Jos valtionavustuksen kohteena ollut omaisuus on tuhoutunut tai vahingoittunut valtionavustuspäätöksessä määriteltynä käyttöaikana eikä tuhoutuneen tai vahingoittuneen omaisuuden tilalle hankita uutta vastaavaa omaisuutta, ulkoministeriö voi päätöksellään määrätä valtionavustuksen maksamisen lopetettavaksi ja määrätä mahdollisesta vakuutuskorvauksesta tai muusta korvauksesta takaisin perittäväksi määrän, joka vastaa valtionavustuksen osuutta omaisuuden alkuperäisestä hankintamenosta.

Ulkoministeriö voi päätöksellään myös määrätä valtionavustuksen maksamisen lopetettavaksi sekä jo maksetun valtionavustuksen takaisin perittäväksi, jos Euroopan yhteisön lainsäädännössä sitä edellytetään.

Yhteisvastuullisuus

Jos valtionavustus on myönnetty yhteisesti useammalle avustuksensaajalle, kaikki saajat vastaavat yhteisvastuullisesti valtionavustuksen takaisin maksamisesta ulkoministeriölle.

Valtionapuviranomaisen tarkemmat ohjeet

Ulkoministeriö voi antaa tarkempia ohjeita muun muassa koskien valtionavustuksen hakijan selvittämisvelvollisuutta, valtionavustuksen saajan kirjanpitovelvollisuutta, valtionavustuksen maksamista sekä valtionavustuksen käyttöä ja valvonnan toteuttamista.

HANKETUEN LISÄEHDOT

Valtionavustuksen määrä

Ulkoministeriön myöntämän tuen määrä on vuosittain korkeintaan 85 prosenttia ministeriön hyväksymistä kokonaiskuluista kunkin hankkeen osalta. Tuen käytön edellytyksenä on, että suomalainen avustuksensaaja rahoittaa hanketta vuosittain vähintään 15 prosentin omarahoitusosuudella, josta rahallisen panoksen on oltava vähintään 7,5 prosenttia hankkeen kokonaiskuluista. Omarahoitusosuudesta korkeintaan 7,5 prosenttia hankkeen vuosittaisista kokonaiskuluista voidaan kattaa vapaaehtoistyöllä tai palvelu- ja tavaralahjoituksilla. Hankkeen vapaaehtoistyöksi voidaan hyväksyä avustuksensaajan Suomesta lähetetyn edustajan hankkeelle tekemä työ ja Suomessa tehtävä hanketyö. Omarahoitukseksi hyväksyttävä tavara- tai palvelulahjoitus tulee olla Suomesta tai ETA-alueelta kerättyä. Vammaishankkeissa ministeriön tuen enimmäismäärä on korkeintaan 92,5 prosenttia hankkeen vuosittaisista kokonaiskuluista ja avustuksensaajan omarahoitusosuuden tulee vuosittain olla vähintään 7,5 prosenttia ja sen on oltava kokonaan rahallista panosta.

Avustuksensaajan omarahoitusosuuden on tultava suomalaisista lähteistä tai ETA-alueen maista. Mikäli avustuksensaajalla on vaikeuksia omarahoitusosuuden kokoamisessa, voi ministeriö harkinnanvaraisesti, avustuksensaajan esittämien perusteltujen syiden johdosta, hyväksyä myös ETA-alueen ulkopuolisista maista koottuja varoja omarahoitusosuuden kattamiseen. Hankkeen rahoituslaskelmassa on tuotava esille rahoituksen lähde- ja toimija. Avustuksensaajan saamaa muuta julkista avustusta ei saa käyttää kehitysyhteistyöhankkeiden omarahoitusosuuden kattamiseen, ei myöskään Suomen ulkopuolelta saatuja julkisia avustuksia. Avustuksensaajan itsensä kehityksensä tai paikallisen yhteistyökumppanin keräämää rahoitusta ei myöskään voi lukea omarahoitusosuuteen.

Omarahoituksen kertymistä on seurattava ja mahdollisista ongelmista raportoitava ministeriölle ensi tilassa. Jos avustuksensaaja ei kykene keräämään suunniteltua omarahoitusosuutta, on hanketta vastaavasti supistettava, jotta omarahoitusosuus vastaa edellytettyä vuosittaisista vähimmäismäärää hankkeen kokonaiskuluista (15 prosenttia tai 7,5 prosenttia vammaishankkeissa).

Valtionavustuksen maksaminen

Tuki maksetaan avustuksensaajan ilmoittamalle avustuksensaajan pankkitilille. Tuen maksatusta varten avustuksensaajan on toimitettava ulkoministeriölle

asianmukaisesti täytettynä maksatuspyyntölomake. Maksatuspyynnön tulee vastata hankkeen todellista varojen tarvetta, ja maksatusaikataulua on hankkeen edetessä aika ajoin tarkistettava. Ensimmäistä tukivuotta seuraavien vuosien osalta tuki on ilman eri päätöstä maksettavissa sen jälkeen, kun eduskunnan hyväksymä ao. vuoden valtion talousarvio on astunut voimaan. Jatkovuosia koskevan tuen maksamisen edellytyksenä on kuitenkin, että avustuksensaaja toimittaa maksatuspyynnön yhteydessä ministeriön antamien ohjeiden mukaisesti lyhyen selvityksen hankkeen sen hetkisestä tilanteesta ja päivitetyn vuosisuunnitelman ja budjetin.

Myönnetty tuki tulee pääsääntöisesti käyttää sinä vuonna, jolle se on myönnetty ja se on nostettava lokakuun loppuun mennessä. Mikäli avustuksensaaja ennen lokakuun loppua esittää ulkoministeriölle perustellun pyynnön nostamatta jääneiden varojen siirtämisestä seuraavalle vuodelle, tästä voidaan erikseen sopia. Mikäli avustuksensaajalla on hankevuoden päättyessä käyttämättömiä, nostettuja varoja, tulee näiden mahdolliseen siirtämiseen seuraavana vuonna käytettäviksi hakea ministeriöltä lupaa muutoshakemuslomakkeella ennen hankevuoden päättymistä.

Hankkeen viimeisen vuoden myönnöstä pidätetään 10 prosenttia, joka maksetaan loppuraportin hyväksymisen jälkeen.

Avustuksensaajan on toimitettava maksatuspyyntö vähintään kuukausi ennen esitettyä maksatuksen eräpäivää. Vuoden ensimmäinen mahdollinen eräpäivä on 30. tammikuuta.

Valtionavustuksen käyttö

Jos valtionavustusta on myönnetty kiinteän omaisuuden, rakennuksen tai rakennuksessa olevan huoneiston hankintaan tai perusparannukseen, on avustuksen kohteena olevan omaisuuden käyttöaika tarkoitukseensa tämän tukimuodon piirissä yleisehdoista poiketen vähintään 15 vuotta.

Hyväksyttävät kustannukset

Hankkeen hallintokuluiksi voidaan hyväksyä enintään 10 prosenttia hankkeen toteutuneista kokonaiskuluista vuosittain (hallintokulut mukaan laskettuna). Hallintokuluiksi voidaan hyväksyä erikseen eritellyt hankkeesta suoraan Suomessa aiheutuvat hallintokulut sekä kirjanpidosta hankkeelle osoitettavissa oleva osuus avustuksensaajan yleisistä hallintokuluista.

Halutessaan avustuksensaajat voivat vaihtoehtoisesti noudattaa Euroopan komission

käyttämää 7 prosentin flat rate -käytäntöä vuosittain. Tällöin hallintokuluja ei tarvitse eritellä.

Varainhankinnan kuluja voidaan sisällyttää hankkeen hallintokuluihin vain siltä osin kuin ne aiheutuvat hankkeen omarahoitusosuuden keräämisestä.

Kulut henkilöstöstä

Valtionavustuksella voidaan kustantaa hankkeen toteutuksen kannalta välttämättömät palkkakulut ja niiden lakisääteiset sivukulut sekä koulutus-, matka- ja vastaavat välttämättömät kulut. Avustuksensaajan tulee esittää hanketuella palkkaamansa henkilöstö tehtävänimikkeineen hakemuksen liitteenä toimitettavassa hankeasiakirjassa. Palkkauksen on perustuttava johonkin avustuksensaajan ilmoittamaan voimassaolevaan työehtosopimukseen ja/tai alalla maassa vallitsevaan keskimääräiseen palkkatasoon. Avustuksensaajan tulee pitää ajantasaista kirjaa hanketuella palkatuista henkilöistä, heidän työsuhteensa kestosta, palkkauksen perusteista ja määrästä, jotta tiedot ovat pyydettäessä valtionapuviranomaisen saatavilla. Avustuksensaaja vastaa, että työntekijöillä ja asiantuntijoilla on lainmukaiset työluvat.

Matka- ja majoituskulut katetaan edullisimpien vaihtoehtojen mukaan ja valtion matkustussäännön mukaisesti. Muita henkilöstökuluja voivat olla suomalaisen tai paikallisen henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvat muut kuin lakisääteiset henkilöstökulut. Tällaisia voivat olla esimerkiksi matkavakuutus, rokotukset tai viisumit.

Työajan seuranta on hoidettava järjestelmällisesti kaikkien avustuksensaajan ja sen kumppanien työntekijöiden osalta hyvän hallinnon ja resurssien tehokkaan käytön varmistamiseksi. Työajan seurannasta tulee olla johdettavissa hankkeelle kohdistettu työaika mukaan lukien vapaaehtoistyö.

Avustuksensaaja voi käyttää tukea myös hankkeen kannalta välttämättömiin asiantuntijakuluihin.

Toimintokulut ja käyttö- ja kunnossapitokulut

Kun hankintoihin käytetään valtionapua, tulee ottaa huomioon hankintalain julkisia hankintoja koskevat säädökset ja valtioneuvoston asiaa koskevat asetukset.

Investointeja, kuten rakentamista, peruskorjausta ja laitehankintoja, voidaan tukea vain, jos ne ovat olennainen osa hankkeen toteutusta. Valtionavustusta ei voida käyttää maan hankintaan. Jos on perusteltua lähettää tarvikkeita Suomesta tai muualta

yhteistyömaan ulkopuolelta, valtionavustusta voidaan käyttää rahtikuluihin. Avustuksensaajan tulee huolehtia siitä, että sen paikallinen kumppani pitää ajantasaista luetteloä kehitysyhteistyötuella ja omarahoitusosuudella hankitusta käyttöomaisuudesta ja sen arvon vaihtelusta.

Käyttökuluja ovat esimerkiksi hankkeen paikallisten toimitilojen kulut, kuten vuokra, sähkö, vesi ja muut juoksevat kiinteistökulut. Käyttökuluja ovat myös esimerkiksi koneiden ja laitteiden polttoainekulut. Toimistokuluina voidaan kirjata paikalliset puhelin-, internet-, posti- ja muut vastaavat kulut. Suomessa syntyvät vastaavat kulut lasketaan hallintokuluihin. Kunnossapidokuluja ovat huollosta ja kunnossapidosta aiheutuvat kulut.

Viestintä

Hankkeesta tulee tiedottaa kotimaiselle yleisölle. Hankkeesta tiedottaminen tarkoittaa kaikkia niitä erilaisia viestintätapoja, joilla avustuksensaaja kertoo kehitysyhteistyöhankkeesta kotimaiselle yleisölle. Avustuksensaajaa itseään esittelevä viestintä rajautuu tästä pois: sitä ei voida kattaa hanketukimuotoisella valtionavustuksella.

Avustuksensaajan tulee huolehtia siitä, että sen omilla verkkosivuilla ja muissa mahdollisissa omilla viestintäkanavissa on tarjolla ajantasaista tietoa Avustuksensaajan toteuttamasta kehitysyhteistyöhankkeesta. Hankkeesta tiedottamisen kulut voivat nousta korkeintaan 5 prosenttiin hankkeen vuotuisista kokonaiskuluista.

Käyttösuunnitelman muutos

Jos hankkeen keskeiset tavoitteet, toiminnot tai henkilöstön määrä muuttuvat tai niistä aiheutuu vähintään 15 prosentin muutos budjettiriveihin, tulee avustuksensaajan hakea ministeriöltä lupaa käyttösuunnitelman muutokseen sähköisen asiointipalvelun kautta muutoshakemuslomakkeella *ennen* muutoksenalaisen toiminnan aloittamista.

Valtionavustuksen saajan tiedonantovelvollisuus

Raportointi

Avustuksensaajan on annettava ulkoministeriölle kustakin hankkeesta ministeriön antamien ohjeiden mukainen hankkeen toimintaa ja varainkäyttöä koskeva vuosiraportti sähköisen asioinnin kautta. Siihen liitetään hankkeen

tarkastuskertomukset ministeriön erillisen tarkastusohjeen mukaisesti. Raportoinnin yhteydessä avustuksensaajan tulee selvittää ministeriölle, miten mahdollisiin tilintarkastajan esittämiin huomioihin on reagoitu.

Kun hankkeen päättyessä omaisuutta luovutetaan yhteistyökumppanille tai muulle taholle, tulee asiasta sopia kirjallisesti käyttötarkoituksen pysyvyyden varmistamiseksi. Molempien osapuolten allekirjoittaman luovutussopimuksen kopio tulee toimittaa ulkoministeriölle hankkeen loppuraportin liitteenä.

Raportti on annettava viimeistään seuraavan vuoden huhtikuun loppuun mennessä kultakin kalenterivuodelta, jolle tukea on myönnetty ja/tai käytetty. Vuosiraportti on toimitettava riippumatta siitä, onko hanke edistynyt tai varoja käytetty. Lisäksi avustuksensaajan tulee hankkeen viimeisessä vuosiraportissa tarkastella koko hankekauden tuloksia ja vaikuttavuutta sekä sen aikana saatuja kokemuksia ja niiden sovellettavuutta. Ulkoministeriö voi myös pyytää avustuksensaajalta tarpeelliseksi katsomiaan muita selvityksiä.

Vuosittain toimitettava perustietoilmoitus

Avustuksensaajalla on oltava kirjanpitolain ja -asetuksen edellyttämä ammattitaitoinen kirjanpito- ja tilinpäätöskäytäntö sekä lainmukainen tilintarkastus- tai toiminnantarkastuskäytäntö.

Avustuksensaajan viimeisin hyväksytty toimintakertomus, hallituksen allekirjoittama tilinpäätös (tuloslaskelma, tase, mahdollinen rahoituslaskelma ja liitetiedot) ja tilintarkastuskertomus tai kertomus toiminnantarkastuksesta sekä kuluvan vuoden toimintasuunnitelma ja talousarvio toimitetaan vuosittain ministeriölle perustietoilmoituksen yhteydessä sähköisen asioinnin kautta.

Valtionapuviranomaisen valvontatehtävä

Ulkoministeriöllä tai sen määräämällä edustajalla, valtiontalouden tarkastusvirastolla sekä eduskunnan tarkastusvaliokunnalla on oikeus avustuksensaajan tiloissa tai muutoin tarkastaa avustuksensaajan koko kirjanpito, omaisuus ja muut tarkastuksen kannalta tarpeelliset tiedot ja selvitykset, asiakirjat, tallenteet ja muu aineisto sekä tarkastaa muutoinkin hankkeen toteutumista. Avustuksensaaja on velvollinen antamaan ministeriölle ehtojen noudattamisen valvomiseksi oikeat ja riittävät tiedot, tarkastukseen tarvittava aineisto sekä avustamaan muutoinkin tarkastuksen suorittamisessa. Ministeriöllä on tarvittaessa

oikeus tarkastaa myös hanketta toteuttavan avustuksensaajan yhteistyökumppanin taloutta ja toimintaa hanketta koskevin osin.

Hankkeen kirjanpito ja tarkastus

Hankkeen kirjanpidossa on noudatettava kirjanpitolakia ja -asetusta sekä hyvää kirjanpito tapaa. Hankkeen kirjanpito on järjestettävä siten, että hankkeen kokonaisvarat (valtionavustus ja omavarat) ja niiden käyttö voidaan vaikeuksitta johtaa ja tarkastaa kirjanpidosta. Hankkeen kirjanpito suositellaan pidettävän omalla kustannuspaikallaan ja tilikartan tulee olla sellainen, että hankkeen budjetin hyväksytyt menolajit saadaan eriteltyä kirjanpidossa ja vuosiraportilla. Tositteista tulee ilmetä kirjanpidon kannalta tarpeelliset tiedot ja ne tulee arkistoida ja säilyttää siten, että ne ovat ministeriön tarkastettavissa Suomessa. Avustuksensaajan tulee pitää luetteloa siitä omaisuudesta, joka ministeriön myöntämällä valtionavustuksella on hankittu. Suomessa tositteita on säilytettävä kuusi vuotta ja yhteistyömaassa sen lakien mukainen määräaika, kuitenkin vähintään kuusi vuotta. Silloin kun hankkeen tarkastus suoritetaan kokonaisuudessaan Suomessa, säilytetään kaikki tositteet täällä ja tällöin tositteiden ollessa muilla kielillä kuin suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi, on niihin liitettävä selvennykset jollain näistä kielistä.

Avustuksensaajien valitsemien tilintarkastajien on tarkastettava hankkeen kirjanpito ja ministeriölle toimitettava vuosiraportti. Tilintarkastajista yhden on oltava KHT-, HTM, tai JHT-tilintarkastaja tai -tilintarkastusyhteisö.

Kohdemaassa hankkeen taloushallinnossa tulee noudattaa paikallista lainsäädäntöä. Mikäli paikallismenojen kirjanpito tapahtuu yhteistyömaassa osana yhteistyökumppanin kirjanpitoa, tulee näiden menojen tarkastus suorittaa paikan päällä. Paikallisen tilintarkastajan on vastattava maan viranomaisten asettamia tilintarkastusta koskevia vaatimuksia. Avustuksensaajan on liitettävä kopio yhteistyömaan tilintarkastajan raportista ulkoministeriölle toimitettavaan vuosiraporttiin.

Eettiset säännöt

Vaikka kansalaisjärjestöjen toiminnan lähtökohdat vaihtelevat ja taustalla voi olla uskonto, poliittinen suunta tai muu ideologia, tulee niiden harjoittaa kehitysyhteistyötä tavalla, joka vahvistaa demokraattisia järjestelmiä ja on linjassa Suomen lainsäädännön, ihmisoikeuspolitiikan, voimassaolevan kehityspoliittisen selonteon ihmisoikeusperustaisuuden ja syrjimättömyyden sekä selontekoa täydentävien sektorikohtaisten linjausten kanssa. Sääntöjen noudattamisen tärkeys korostuu, kun toimitaan eri kulttuureja, uskontoja ja aatesuuntia edustavien ihmisten parissa.

Eettiset säännöt ovat ulkoministeriön asettamia tuen käytön ehtoja. Vastaanottaessaan ulkoministeriön kehitysyhteistyötukea järjestö sitoutuu näiden eettisten sääntöjen soveltamiseen ja noudattamiseen kehitysyhteistyötoiminnassaan kehitysmaassa. Mikäli järjestö ei noudata ulkoministeriön asettamia ehtoja tuen käytölle, ministeriö voi asettaa määräajan ehtojen täyttämiseksi, keskeyttää tuen maksamisen tai määrätä jo maksetun tuen palautettavaksi.

1. Kaikille kehitysyhteistyöhön osallistuville taataan ihmisarvon, ihmisoikeuksien, kulttuurin, uskonnon ja aatteen kunnioitus vapaana kaikista syrjinnän muodoista. Valtion tuella toteutettavan kehitysyhteistyön tulee olla vapaa kaikesta syrjinnästä. Yleisimmät syrjinnän muodot liittyvät uskontoon, poliittiseen tai aatteelliseen kantaan/mielipiteeseen, vakaumukseen, sukupuoleen, etniseen taustaan, kastiin, kieleen, terveydentilaan, vammaisuuteen, seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin, ikään tai henkilöön liittyvään muuhun tekijään.
2. Yhteiskunnan ja yhteisöjen syrjimät ihmiset ovat kehitysyhteistyön keskiössä. Kehitysyhteistyö tarttuu köyhyyden, epäoikeudenmukaisuuden ja syrjinnän syihin. Se pyrkii muuttamaan vallitsevia syrjiviä asenteita ja rakenteita.
3. Aate, uskonto, poliittinen kanta tai niiden muuttaminen ei saa ehdollistaa avun saamista eikä kehitysyhteistyötoimintaan osallistumista. Erityistä huomiota tähän tulee kiinnittää toimittaessa alaikäisten lasten ja nuorten kanssa. Aatteen, uskonnon tai poliittisen kannan levittäminen ei ole sallittua kehitysyhteistyövaroin.
4. Kehitysyhteistyö tukee rauhanomaista dialogia ja toimii rauhan ja kumppanuuden edistämiseksi yhteisöissä. Työssä luodaan ja toteutetaan keinoja, joilla edistetään kaikkien tasavertaista osallistumista.
5. Hyvä hallinto edistää kestävästä kehitystä. Korruptio ja siihen liittyvä huono hallinto vahvistavat kehityksen epätasa-arvoista jakautumista ja vievät siten pohjaa ihmisoikeuksien toteutumiselta. Korruption ehkäisy ja epäilyihin puuttuminen ovat tietoista toimintaa kehitystulosten edistämiseksi.